

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

24 februari 2000

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Interpellatie van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de resultaten van de doorlichting van de opleidingen verpleegkunde
Met redenen omklede motie

Vraag om uitleg van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de mogelijkheid om de Erasmusprojecten van de Vlaamse hogescholen en universiteiten toegankelijk te maken voor studenten uit het Franstalige landsdeel

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 24 februari 2000

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.35 uur.*

Interpellatie van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de resultaten van de doorlichting van de opleidingen verpleegkunde

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Van Cleuvenbergen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de resultaten van de doorlichting van de opleidingen verpleegkunde.

Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mevrouw de minister, naar aanleiding van een van mijn vorige vragen hebt u zich ertoe geëngageerd om ons allemaal het verslag van de opleidingsdoorlichtingen van de studierichting vierde graad BSO Ziekenhuisverpleegkunde te bezorgen. Ik heb dit verslag aandachtig doorgenomen, en het heeft me positief verrast. Het is zeer goed opgebouwd. Er zitten ook een aantal praktische zaken in, met raadgevingen aan studenten, docenten en schoolorganisaties.

Mevrouw de minister, ik heb zoveel vragen over de toekomstige opleidingen vierde graad verpleegkunde, dat ik daar verder wil op in gaan. Ik zou graag weten wat u met dat verslag zult doen. Ik haal een aantal elementen aan uit het verslag over het schooljaar 1998-1999.

Ten eerste merken we in het vierdegraadsonderwijs een lichte stijging van het aantal studenten. Ik veronderstel dat er dit jaar sprake is van een algemene daling, ook al is er in sommige scholen wel nog een lichte stijging.

Ten tweede komt 62 percent van de studenten in de vooropleidingen uit het beroepssecundair onderwijs, 32 percent komt uit het technisch secundair. 48 percent van het totale aantal uit het beroepssecundair onderwijs komt daarenboven uit de verzorgende voorbouwrichtingen. Een heel klein aantal studenten komt uit het zevende jaar.

Het valt me ook op dat het aantal instromers uit opleidingen met een examenjury of door een stimulators van de VDAB in deze beroepsgroep erg toeneemt. Het is dus in feite een soort van tweede-kansonderwijs. Mensen die al een aantal jaar aan het werk zijn of net geen werk vinden met een andere kwalificatie, zien dit als een uitdaging. Zo zijn ze immers zeker dat ze aan het werk raken. Dat is toch ook belangrijk. De studentenaantallen zijn vooral gedaald in de scholen die vierdegraadsonderwijs organiseren en die niet aansluiten bij een opleiding hoger onderwijs.

We kunnen het vierdegraadsonderwijs dus positief bekijken door te zeggen dat het drempelverlagend werkt. Aan de andere kant doet het toch wel vragen rijzen dat deze grote groep leerlingen van het beroepssecundair onderwijs de hoofdtoon uitmaakt van de instroom van studenten.

Als tweede aandachtspunt is er het feit dat de afgestudeerden in deze richting bijna allemaal werk vinden in de sector waarvoor ze een opleiding hebben gevolgd. We kunnen dat nog verder specificeren. 42 percent komt terecht in ziekenhuizen, ongeveer 30 percent in RVT's, en ongeveer 20 percent in de algemene thuisverpleging. Daarbij valt op dat het cijfer voor de thuisverpleging de laatste jaren enorm aan het stijgen is. Dit is belangrijk voor de toekomst.

Inzake de leerkrachten is mij in negatieve zin opgevallen dat er weinig nascholingsbeleidsplannen zijn in de scholen. Als reden daarvoor wordt gegeven dat het budget te laag is. Ook de onzekerheid

Van Cleuvenbergen

over hun eigen richting beïnvloedt de leerkrachten in negatieve zin. Ze vallen nu ook volledig onder de regelgeving van het secundair onderwijs, die veel beperkender is dan de regelgeving die ze voorheen gewoon waren.

Deze algemene zaken wou ik even aanhalen als uitgangspunt. Ik heb begrepen dat dit verslag is gemaakt zoals de meeste verslagen die het secundair onderwijs doorlichten. Een team heeft aan de scholen een aantal opdrachten gegeven op het gebied van informatie. Een deel van het onderwijs op het werkveld komt dan echt als het ware tot leven. Daarbij valt het me ook op dat twee van de aanwezigen ook echt uit het beroepsveld komen. Dat is toch wel belangrijk.

Bij dit alles heb ik twee bedenkingen. Ten eerste is er ook een doorlichting uitgevoerd bij het hoger onderwijs. Het was misschien interessant geweest als dit door hetzelfde team was gebeurd, aangezien het om dezelfde richting gaat.

Ten tweede merk ik dat er een hiaat is in verband met de stages. De stageplaatsen werden enkel geëvalueerd door leerlingen te bevragen en door een enquête te verrichten bij de stagevoorzieningen. Men is echter niet op de stageplaatsen zelf gaan kijken. Er is hier echt wel sprake van een tegenstelling. Tien jaar geleden kon het Vlaams ministerie van Volksgezondheid nog inspecties afvaardigen. Het feit dat mensen met een onderwijsbevoegdheid niet automatisch toegang hebben tot de stageplaatsen, heeft als een rem gewerkt. Dat is dus toch wel een beperking.

Het verslag zelf geeft sterktes en zwaktes aan. De meeste leerkrachten zijn enorm enthousiast. Ze maken gebruik van de bijscholingen. Maar de onzekere toestand van de sector zorgt voor de nodige remmingen. In het verslag lezen we dat het niveau van het aangeboden goed is. Een vergelijking met het hoger onderwijs voor verpleegkunde zou interessant kunnen zijn.

Ten derde gebeurt de organisatie van de stages voorbeeldig, maar zijn bij de inhoud enkele bedenkingen te maken.

Ten vierde : als men het niveau wilt handhaven, dan heeft dat gevolgen voor de slaagkansen. In dit geval is dat positief. Want het gaat over een beroep met heel wat verantwoordelijkheden. Ten slotte blijkt uit de bevraging dat de vierdegraadsoplei-

ding verpleegkunde een maatschappelijk zeer waardevol gegeven is.

Toch zijn er aanbevelingen, en dringen er zich maatregelen op. Ik vermeld er eentje : de opleiding zou zich meer moeten richten op de welzijnssector in het algemeen. Een naamsverandering zou dat kunnen verduidelijken. Men reikt het diploma 'ziekenhuisverpleegkunde' uit. De instroom naar de ziekenhuizen is echter slechts 40 percent. We kunnen ons afvragen of 'verpleegkunde' geen betere naam zou zijn. Het gaat om vierdegraads secundair onderwijs. Vroeger was dat aanvullend beroepssecundair onderwijs. Dat wees toch op een meerwaarde. Misschien moeten we ons afvragen of we die naamsverandering niet ongedaan moeten maken. Uiteindelijk heeft men dat omwille van zuiver administratieve redenen vierdegraads secundair onderwijs genoemd.

Een tweede aanbeveling luidt zo : 'De omkadering en de individuele aanpak van deze gemotiveerde leerlingen moeten bewaard en/of verbeterd worden.' Het is belangrijk dat de opleiding in het secundair onderwijs is ondergebracht, waar de stages en de omkadering veel duidelijker zijn omschreven dan in het hoger onderwijs. Tussen haakjes wil ik daarover dit zeggen. De stageomkadering van het hoger onderwijs zou worden verlaagd van 1,6 naar 1,4, zoals dat voor de andere opleidingen het geval is. Ik zou daar niet gelukkig mee zijn.

Men pleit ook voor een bredere samenwerking ; voor nascholing van leerkrachten ; voor bijzondere aandacht voor stagebegeleiding door de school en de mentoren, die de stages voor hun rekening nemen. Dat laatste moet steunen op wetenschappelijke en pedagogische inzichten. Ook de begeleiding en de evaluatie van stages moet worden bijgestuurd, en de kosten moeten opnieuw worden bekeken.

Ten slotte beveelt men aan om te overleggen met alle betrokken overheden over de kansen en de uitbouw van de opleidingen. Het gaat dan zowel om de Vlaamse overheden die verantwoordelijk zijn voor welzijn en het hoger en secundair onderwijs, als om het federale niveau, dat nog steeds de beroepstitels vastlegt.

Wat zal de minister aanvangen met de resultaten van deze opleidingsdoorlichting ? Wat zullen in de nabije en de verdere toekomst de gevolgen zijn ? Ik denk dan in de eerste plaats aan de gevolgen voor de scholen, die een syntheseverslag hebben gekregen. In de toelichting staat dat dit geen gevolgen zal hebben voor de erkenning of financiering

Van Cleuvenbergen

van de scholen en de opleidingen. In het advies van de SERV over 'de ontwikkelingsdoelen basiscompetenties en vakoverschrijdende thema's in het secundair onderwijs' staat een kleine aanbeveling over het vierdegraads onderwijs : de eindtermen moeten duidelijker worden omschreven.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Ik ben er voorstander van om dit onderwerp met een grote regelmaat te bespreken. We hebben daarbij de eer en het genoegen te kunnen rekenen op de kennis en betrokkenheid van mevrouw Van Cleuvenbergen. Ook ik ben benieuwd naar het antwoord van de minister.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Men heeft een stand-still afgekondigd door alle discussies uit het verleden te laten voor wat ze zijn en de toestand van vandaag te handhaven. Maar dit is geen definitieve regeling. Men voelt de onrust. Iedereen is waakzaam en bang dat er zich belangrijke wijzigingen zullen voordoen. Het corporatisme loert om de hoek. Het hoger onderwijs durft weleens neerbuigend neer te kijken op het HSBO, terwijl het HSBO bang is om niet op zijn waarde te worden beoordeeld. Men moet opboksen tegen een aantal vooroordelen.

Soms gaat men daarbij te weinig uit van de noden van de patiënt. Dat moet nochtans het uitgangspunt zijn. De vraag is niet hoe men zoveel mogelijk scholen kan bevolken, maar wel wat de patiënt nodig heeft. Welke zijn de basiscompetenties van de zorgverlener ? Anders gezegd, hoe ziet het profiel van de zorgverlener eruit ? Ik kan me niet van de indruk ontdoen dat er soms een discrepantie bestaat tussen het profiel en de eindtermen. Bij het uitwerken van de eindtermen staan de wensen en noden van het veld en de patiënt niet altijd voldoende centraal. Als we deze oefening maken, bekommen we een duidelijkere definitie van wat we verwachten van het HSBO en het hoger onderwijs. We zullen dan ook beter bruggen kunnen bouwen om van het een naar het ander te kunnen overstappen.

Mevrouw Van Cleuvenbergen, de heer Sannen en andere collega's hebben hier vroeger al vragen over gesteld. Ze hebben ook al gevraagd of de vooropgestelde uren wel een goede omschrijving waren. Vandaag wordt daarover onderhandeld. Er wordt een betere oplossing in het vooruitzicht ge-

steld dan degene die in de voorbije weken ter tafel lag. Misschien is het mogelijk, mevrouw de minister, om daar duidelijkheid over te scheppen.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik wil niet terugkomen op de hele problematiek van de verpleegkunde. Het is echter wel een aanknopingspunt voor mijn vraag. In het regeerakkoord wordt een optimalisering van het hoger onderwijs in het vooruitzicht gesteld. Men is daar mee bezig.

We hebben opleidingen die niet van secundair niveau zijn, maar die toch een pragmatische voorbereiding zijn op een beroep en tegelijk mogelijkheden creëren voor een doorstroming naar een gegradueerde opleiding. De verpleegkundeopleiding is weliswaar het meest voor de hand liggende voorbeeld, maar dit geldt onder meer ook voor de VLOT-cursussen en de readaptatiewetenschappen. Zo zijn er nog andere opleidingen. In de toekomst moeten we zorgen voor mogelijkheden voor een doorstroming naar meer gegradueerde opleidingen.

Is het niet nodig dat we naar aanleiding van die optimalisering nadenken over de vraag waar we die groep van opleidingen moeten situeren ? Zeker in de zorgsector is daar behoefte aan, niet alleen voor de verpleegkunde, maar ook voor opvoeding, readaptatiewetenschappen, enzovoort. Kunnen we hier geen specifiek label op plakken van praktisch gericht hoger onderwijs ?

De voorzitter : Deze discussie moet in het debat over het hoger onderwijs zeker aan bod komen.

Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik neem nota van de opmerkingen van mevrouw Van Cleuvenbergen in de marge van dit inderdaad schitterend verslag van de opleidingsdoorlichting. Zulke doorlichtingen vormen altijd de basis voor bijstellingen in de toekomst. Onderwijs evolueert voortdurend, en heeft bijstellingen en aanpassingen nodig. De doorlichtingen helpen daarbij.

Met federaal minister van Volksgezondheid Aelvoet heb ik een principeakkoord bereikt over het behoud van de opleiding verpleegkunde in zowel het hoger onderwijs als het secundair onderwijs. Dat was al bekend. Aan het blijven bestaan van de twee onderwijsprojecten wordt wel de noodzaak

Vanderpoorten

gekoppeld dat de secundaire opleiding moet leiden tot algemene inzetbaarheid. Dat hebt u vermeld. Daar waar momenteel in de vierde graad nog een opdeling gebeurt in ziekenhuis- en psychiatrische verpleegkunde, moet finaal slechts één opleiding overblijven, die breed georiënteerd is naar de diverse segmenten van de gezondheidszorg.

Deze inhoudelijke heroriëntering zal allicht aanleiding geven tot een wijziging van de benaming. Een decreet houdende diverse maatregelen inzake het leerplichtonderwijs, dat momenteel door mijn administratie wordt voorbereid, zal hiervoor reeds de wettelijke grondslag bieden. Nog voor de zomer zou dit in het parlement ter sprake moeten komen. Immers de benamingen ziekenhuisverpleegkunde en psychiatrische verpleegkunde werden destijds decretaal ingevoerd. Ze moeten dus ook bij decreet worden gewijzigd.

Een aanpassing van de leerprogramma's vergt duidelijke beroeps- en opleidingsprofielen. In aansluiting hierop kunnen de inrichtende machten hun leerplannen opstellen. Op termijn zullen deze leerplannen de door de overheid vastgelegde basiscompetenties moeten bevatten. Alle actoren, zowel uit de beroeps wereld als uit de diverse onderwijsgeledingen, zullen bij het proces tot actualisering en verduidelijking van de profielen worden betrokken. De nodige initiatieven hiertoe zullen eerlang worden genomen.

Een van de hoofdredenen om het secundair onderwijs in de verpleegkunde te behouden, is de specificiteit van de doelgroep van leerlingen die daar worden bereikt. Leerlingen die in hun vooropleiding vaak beroepsonderwijs hebben gevolgd of in de vierde graad instromen, kunnen zich vinden in een vervolgopleiding die praktijk- en doegericht is. Een opleiding waarin ook het abstract-theoretische aan bod komt, ligt hen daarentegen minder, zeker als het de initiële opleiding betreft.

Daarom vertonen de vierdegraadsopleidingen kenmerken inherent aan het voltijds secundair onderwijs. Naast de begeleiding door het ondersteunend personeel, wordt voor de lerarenomkadering het systeem van leerlingencoëfficiënten toegepast. De verpleegopleidingen genieten daarbij de hoogste coëfficiënt van 3,8 leraaruren per regelmatige leerling. Aan deze norm zal niet worden geraakt. U hebt gesproken over een eventuele verlaging van de omkadering van de hogescholen. Dat is me niet bekend, al kan ik niet met zekerheid zeggen dat er nergens aan wordt gewerkt.

De concrete aanpak van opvang en begeleiding van leerlingen is een zaak van de onderwijsverstrekkers. De overheid reikt de middelen aan, de aanwending ervan kadert in de pedagogische autonomie van inrichtende machten en scholen. Onder die middelen vallen niet enkel de personeelsomkadering en de werkingskredieten en -toelagen, maar ook de nascholing. Naast nascholingsprojecten op initiatief van de regering, worden zowel aan de koepelorganisaties als aan de individuele inrichtende machten financiële tegemoetkomingen voor nascholing verstrekt, die op grond van eigen criteria en prioriteiten kunnen worden gebruikt.

Stages maken een essentieel onderdeel uit van de opleiding. De EU-richtlijn voor de algemeen-verpleegkundige vermeldt in dit verband dat minstens de helft van het lesvolume aan zogenaamd klinisch onderwijs – inzonderheid stages – moet worden besteed. De begeleiding van de stagairs kan worden geoptimaliseerd, zowel vanuit de stageverlenende instellingen als vanuit de scholen. Behalve de verantwoordelijken van de onderwijssector, zullen ook vertegenwoordigers van de koepelorganisaties van openbare ziekenhuizen en privé-ziekenhuizen, van instellingen voor ouderzorg en van thuiszorg te gepaste tijde voor overleg worden uitgenodigd. Ik denk dat dit een belangrijk gegeven is.

In de huidige vierde graad kan, onder bepaalde voorwaarden, in het eindjaar een diploma secundair onderwijs worden behaald. Uit verschillende richtingen bereikt ons de vraag – en ook hier is dat al aan bod gekomen – om terug te keren naar de toestand binnen het aanvullend secundair beroeps-onderwijs, met name de toekenning van het diploma na het eerste leerjaar van de driejarige opleiding. De decreetgever heeft destijds geoordeeld dat het niet opportuun was reeds na het eerste leerjaar een eindexamen uit te reiken aangezien daardoor het verpleegkundig karakter ondergeschikt zou worden aan de algemene vorming die in dat diploma uitmondt.

Ook de problematiek van de eindtermen is met deze vorm van studiebekrachtiging verweven. Mijn standpunt in deze aangelegenheid houd ik vooralsnog in beraad, maar ondertussen heb ik wel de programma's van de opleidingen vergeleken met de programma's van bijvoorbeeld het zevende jaar. Ik vond inderdaad dat hiaat met betrekking tot die algemene vorming, maar naar mijn persoonlijke mening – het is immers nog niet uitgepraat – is dat geen onoverkoombaar probleem. We moeten daar goed aan werken.

Het reeds aangehaalde compromis dat werd bereikt met de minister van Volksgezondheid voor-

Vanderpoorten

ziet tevens in bruggen tussen het secundair en het hoger onderwijs. Daarbij wordt afgestapt van de eerdere piste die zowel hier als in een andere commissievergadering ter sprake is gekomen en waarover onder andere de heer Sannen toen vragen heeft gesteld. Er wordt afgestapt van de piste om aan afgestudeerden van de driejarige verpleegopleidingen secundair onderwijs zonder meer een verkorting van studieduur toe te staan a rato van één of twee jaar binnen het hoger verpleegkondeonderwijs.

In de commissie werd toen gediscussieerd over de manier waarop dat ging gebeuren, en men vroeg zich af of dat niet al te wisselvallig en chaotisch zou verlopen. We hebben daarover vergaderd met het departement Volksgezondheid en we zijn tot een voorstel gekomen, alhoewel we vandaag nog niet weten of het dat voorstel ook gaat worden. Ik wil het u wel meegeven. Ook de heer Martens was immers vragende partij.

Er zijn twee mogelijkheden. Voor houders van een diploma in de ziekenhuisverpleegkunde of de psychiatrische verpleegkunde, behaald vanaf 1999 én mits 5 jaar beroepservaring, zou er twee jaar aanvullende studie in het hoger onderwijs moeten volgen. Dit komt overeen met een vrijstelling van 60 studiepunten. Voor houders van hetzelfde diploma, behaald vóór 1999, of van een brevet van de driejarige ASBO-opleiding verpleegkunde én mits 10 jaar beroepservaring, zou nog één jaar aanvullende studie in het hoger onderwijs vereist worden. Dit komt overeen met een vrijstelling van 120 studiepunten – of twee jaar.

Ik kan u daarover enkel nog zeggen dat deze voorstellen vorige week in een middagvergadering aan de Vlhora werden voorgelegd. In de voormiddag was er overleg geweest met het departement Volksgezondheid, maar men kende daar de resultaten nog niet van. En daarnet heeft men mij meegegeeld dat er op dit moment over deze problematiek een overlegvergadering plaatsvindt tussen medewerkers van federaal minister Aelvoet en van mijzelf. Zij zullen dat zelf proberen uit te werken en dan zal dat uiteraard ook hier terug aan bod kunnen komen. U hebt het voorstel in ieder geval gehoord. De definitieve uitslag ken ik er nog niet van.

Mijnheer Martens, ook al zijn er nog een aantal andere dingen aan bod gekomen, toch denk ik dat de meeste elementen reeds beantwoord zijn. Discussie over opleidingen is natuurlijk nooit afgesloten. Dat moet permanent blijven evolueren. Uiteraard heeft

de heer Sannen gelijk dat in de marge van de optimalisatie van het hoger onderwijs ook die andere opleidingen aan bod zullen moeten komen. Ik denk dat dit vanzelfsprekend is, omdat de studenten uiteindelijk ook een globaal beeld moeten kunnen krijgen.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Ik dank de minister voor haar antwoord en ook voor de stappen die reeds zijn genomen. Ik voel duidelijk dat heel wat van de problemen die zich een aantal jaren geleden, sinds de hervorming van het hoger onderwijs, in versneld tempo deden gelden, nu langzamerhand worden opgelost.

Mevrouw de minister, u had het over bruggen. Ik vind het zeer goed dat u een onderscheid maakt en dat u rekening houdt met de beroepservaring, maar het wil wel zeggen dat dit, binnen de praktische organisatie ervan, toch voor een aantal problemen kan zorgen. Het dagonderwijs moet op een andere manier behandeld worden. Er zijn als het ware soepele leervormen nodig.

We moeten er ons ook voor hoeden dat er geen verwarring ontstaat als we spreken over modules. Ook voor mij is dat nog niet zo duidelijk. Er is een verschil tussen modules in het hoger onderwijs verpleegkunde en wat wij in het beroepsopleidingen gebruiken.

Ten slotte verheugt het mij dat er een diploma hoger secundair onderwijs zou kunnen worden uitgereikt na het eerste jaar. Dat lijkt me toch belangrijk voor veel van deze leerlingen. Bovendien versterkt het hun motivatie om aan de studies te beginnen.

Tot slot wil ik u nog twee tips geven. De Europese richtlijnen voor de verpleegkunde worden momenteel aangepast. Men is daarmee gestart in 1995. Ik heb de verslagen daarvan doorgelezen. Het probleem is echter dat men zich baseert op gegevens over de toestand in 1995. Kunt u ons meedelen hoe de toestand er nu uitziet ? Uit de verslagen heb ik ook afgeleid dat in zes landen van de Europese Unie nog steeds twee opleidingen worden gegeven. De verschillende opleidingsprofielen en functiedifferentiaties zouden in de terminologie duidelijk moeten worden.

Tot slot nog een pragmatische opmerking. De benaming vierdegraads beroepssecundair onderwijs wordt vaak nogal negatief beoordeeld. Vroeger sprak men over het aanvullend secundair beroeps-

Van Cleuvenbergen

onderwijs. Als er dan toch een evaluatie wordt gemaakt van heel het hoger onderwijs, kunt u misschien overwegen opnieuw de vroegere benaming aan te nemen. Men kan bijvoorbeeld ook spreken van een voortgezet secundair onderwijs, dat een meerwaarde geeft aan het vierdegraads beroepsonderwijs. De nadelen die dit onderwijs nu ervaart doordat het onderhevig is aan de volledige regelgeving van het secundair onderwijs, kunnen daardoor worden tenietgedaan. Het gaat immers vaak om studenten die instromen vanuit de VDAB en ouder zijn dan 25 jaar. Voor hen komt deze regelgeving bijzonder betuttelend over.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mevrouw de minister, u hebt het gehad over de bruggen en de onderhandelingen die momenteel aan de gang zijn. Wordt daarbij ook rekening gehouden met de gediplomeerden en gebrevetteerden ? Als ik het goed heb begrepen, ligt er momenteel een voorstel voor waarbij een gediplomeerde vijf jaar ervaring moet hebben en dan nog twee jaar moet studeren. Ik vind dit persoonlijk een heel zware druk.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik wil me hierover niet uitspreken, aangezien ik terzake niet gespecialiseerd ben. Ik heb u de twee voorstellen voorgelezen. Ik lees : ‘voor houders van een diploma in de ziekenhuisverpleegkunde of psychiatrische verpleegkunde behaald vanaf 1999, en mits 5 jaar beroepservaring : twee jaar aanvullende studie in het hoger onderwijs ; voor houders van hetzelfde diploma, behaald voor 1999, of van een brevet van de driejarige ASBO-opleiding verpleegkunde en mits 10 jaar beroepservaring : één jaar aanvullende studie in het hoger onderwijs.’

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door mevrouw Van Cleuvenbergen werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de mogelijkheid om de Erasmusprojecten van de Vlaamse hogescholen en universiteiten toegankelijk te maken voor studenten uit het Franstalige landsgedeelte

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vandenbroeke tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de mogelijkheid om de Erasmusprojecten van de Vlaamse hogescholen en universiteiten toegankelijk te maken voor studenten uit het Franstalige landsgedeelte.

De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik stel mijn vraag zuiver uit eigen interesse. Ik hoop op een positief antwoord van de minister. Het verheugt me dat ik deze vraag mag stellen. 15 jaar geleden zou deze vraag in bepaalde Vlaamse middens tot fricties hebben geleid.

Wat ambiëren we in het onderwijs ? We willen op alle mogelijke niveaus een maximale weerbaarheid van onze jonge mensen realiseren, onder meer via de mobiliteit van de studenten en de internationalisering. Dit spitst zich voornamelijk toe op het hoger en universitair onderwijs. Ik vind het dan ook positief dat sommige commissieleden dit ook mogelijk willen maken voor leerlingen in het middelbaar onderwijs. Dit is op zich een zeer goede betrachting.

Dit alles stagneert de laatste jaren echter. Het groeipotentieel van de internationale projecten blijft duidelijk hangen. Dit vormt reeds een discussie op zich. Ik wil het echter even hebben over de filosofie van de Erasmus-projecten, die uit twee luiken bestaat. Ten eerste wordt de jonge mensen gedurende een semester of een academiejaar een cultuurbad aangereikt. Ze worden ondergedompeld in een andere cultuur. Het tweede luik bestaat uit de vraag hoe dit het best kan gebeuren. Daarbij moet men zorgen voor de nodige taalvaardigheid.

Dit is mijns inziens een mooie filosofie. We stellen vast dat de meeste Vlaamse studenten die naar het buitenland trekken zich hier terdege op voorbereiden. Het omgekeerde is overigens niet altijd het geval. Buitenlanders die naar onze Vlaamse instellingen komen, zijn meestal niet optimaal voorbereid. Ik wil dit pijnpunt nu echter niet te diepgaand behandelen.

Vandenbroeke

Ik wil het hier specifiek hebben over een tot nog toe onbenutte mogelijkheid. De filosofie van de mobiliteit van de internationalisering is op nationale staten gericht. Ik praat heel eerlijk, correct en zonder chauvinisme over het autonomiegebeuren in ons eigen land. Ik hoop dan ook dat mijn woorden niet verkeerd worden begrepen. Het is een feit dat we onze zuiderburen steeds minder goed kennen en vice versa. Het politiek-institutioneel gebeuren evolueert momenteel in de richting van een confederaal model bestaande uit twee, zo volwaardig en autonoom mogelijke deelstaten. Ik hou van de volwaardige autonomie van die twee deelstaten. Zij moeten tenslotte samen leven en functioneren.

Erasmusprojecten functioneren tot nader order in nationale staten verspreid over heel de wereld. Onze studenten van het hoger en het universitair onderwijs kunnen echter niet aan een Erasmusproject van de UCL, de ULB of de Universit  de Liège deelnemen. Is dit dan geen gemiste kans ? Ik stel deze op meerwaarde gerichte vraag zonder enig chauvinisme. We leven tot nader order in een biotoop aan de Noordzee en in een staatsbestel dat vanuit de historische basis met een tweetaligheid is geconfronteerd. Het Nederlands van het noordelijk en het Frans van het zuidelijk gedeelte ontmoeten elkaar in Brussel.

We moeten eerlijk zijn en durven toegeven wat er net aan de hand is. Onze jongeren leren steeds beter de internationale taal van Shakespeare, het Engels, maar steeds minder het Frans. Dezelfde tendens leeft bij onze zuiderburen. De tweetaligheid van de Belgen komt in het gedrang. Men zou dit eventueel kunnen opvangen met een eerlijke invulling van de Erasmusprojecten.

Mevrouw de minister, ik zou na deze ietwat lang uitgevallen inleiding een viertal concrete vragen willen stellen. Ik heb ze u trouwens al schriftelijk overgemaakt.

De eerste twee vragen zijn complementair. Ik kan ze dan ook zonder problemen samenvoegen. Waarom kunnen Vlaamse Erasmusprojecten niet toegankelijk worden gemaakt voor studenten uit het andere landsgedeelte en vice versa ? Beide landsgedeelten zouden voor die projecten als nationale staten moeten gelden.

De derde vraag is een kwestie van persoonlijke interesse. Hoe is de situatie op dit vlak in andere Europese federale staten ? Ik ben hiervan niet op de hoogte, maar het lijkt me een interessante vraag-

stelling. Ik denk in dit verband heel concreet aan onze Oosterburen. Kunnen Erasmusuitwisselingen tussen de Duitse Länder ? Indien dit het geval is, dan zou dit ons een schitterend, in België toepasbaar model bieden.

De vierde vraag, ten slotte, is gestoeld op de beharzenswaardige doelstelling om te streven naar een verdieping van de culturele identiteit. De kennismaking met de andere gemeenschap en met haar taal lijkt me hiervoor een uitermate geschikt middel. Uitwisselingsinitiatieven tussen studenten van beide gemeenschappen kunnen ongetwijfeld voor deze kennismaking zorgen. Vergeleken met de andere buitenlandse reizen van onze studenten, zou het prijskaartje van dergelijke uitwisselingen zeker laag blijven. Indien dit mogelijk is, zouden die uitwisselingen dan ook een positieve financiële vertaling kunnen krijgen ?

Ik weet dat mijn vragen enigszins toekomstgericht zijn, maar ik wou ze u toch nu al voorleggen.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, ik heb nog een bijkomende vraag. Die projecten functioneren binnen een institutioneel kader. Dit brengt steeds een dwingend karakter met zich mee. Op drie – nog steeds federale – details na is onderwijs een volledig Vlaamse bevoegdheid. Dit betekent echter niet dat er geen overleg tussen de gemeenschappen meer moet plaatsvinden over verdeelsleutels en evenwichten.

Op het vlak van onderwijs is er ten tijde van verschillende van uw voorgangers al een behoorlijke samenwerking met de andere gemeenschappen geweest. Misschien is dit wel een goede gelegenheid om dit even te omschrijven. Ik kan niet verwachten dat u dit spontaan doet, maar stel voor dat u via de secretaris bij het verslag een overzicht zou voegen van hoe op de diverse onderwijsniveaus de samenwerking en de uitwisseling tussen de gemeenschappen verloopt.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, sta me toe me even aan te sluiten bij de woorden van cultuurfilosoof Alexander Von Humbold die als volgt luiden : hoe meer talen men spreekt, hoe meer mens men is. Daarmee bedoelde hij dat elke taal een bril is waarmee we de wereld rondom ons telkens anders kunnen bekijken en plaatsen. Hij gebruikte daar het woord 'einordnen' voor.

De Cock

Met deze wijze woorden van Von Humbold onderschrijf ik volledig de uitspraak van de heer Vandenbroeke dat om het even welke studie in om het even welke andere taal alleen maar verrijkend kan zijn. Dat we door onze eigen landsgrenzen gescheiden worden, is dus eigenlijk een anomalie die verholpen moet worden

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Vandenbroeke, eigenlijk hebt u terloops zelf reeds het antwoord op uw vraag gegeven. De Europese Commissie bevordert met haar programma's alleen de samenwerking tussen lidstaten. Wat tussen de gemeenschappen gebeurt, is voor de Europese Commissie een interne Belgische aangelegenheid. Of we daar gelukkig om moeten zijn, laat ik in het midden.

Het valt echter niet te ontkennen dat de samenwerking tussen Franstalige en Vlaamse instellingen voor hoger onderwijs een belangrijke meerwaarde kan betekenen voor een beter wederzijds begrip. Uit een vlugge rondvraag bij de betrokken instellingen blijkt dat deze samenwerking tussen instellingen van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap inderdaad bestaat. Het is de bedoeling deze samenwerking in de toekomst nog te bevorderen. Ik heb hier de lijst van de thans bestaande samenwerkingsvormen en zal aan de commissiesecretaris vragen deze aan u en de leden van de Commissie over te maken.

Volgens Besluit 253/2000/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 januari 2000 tot vaststelling van de tweede fase van het communautaire actieprogramma op onderwijsgebied Socrates, wordt duidelijk de nadruk gelegd op transnationale activiteiten. In bijlage II – Actie 2 : Erasmus – Hoger Onderwijs, staat dat de Europese Gemeenschap de samenwerkingsactiviteiten ondersteunt die de universiteiten en hogescholen uitvoeren samen met partners in andere lidstaten. Alleen het koninkrijk België wordt daarbij als een lidstaat van de Europese Unie beschouwd. De relaties tussen de gemeenschappen van België beschouwt de Europese Commissie dan ook als een interne Belgische aangelegenheid.

In antwoord op uw tweede vraag kan ik u meedelen dat het Besluit aangaande Socrates II, waar Erasmus integraal deel van uitmaakt, de samenwerking tussen de gemeenschappen niet toelaat. In

de praktijk blijkt wel dat verschillende Vlaamse en Franstalige instellingen voor hoger onderwijs samen met hun Europese partners deelnemen aan Erasmus-activiteiten. De decreten geven aan de universiteiten en hogescholen ook autonomie op het gebied van externe contacten. Uit een rondvraag blijkt dat veel Vlaamse instellingen inderdaad bilateraal samenwerken met Franstalige partners, en studenten uitwisselen in het kader van afspraken die op Erasmus gecalculeerd werden en die dus eigenlijk dezelfde structuur hebben.

In antwoord op uw derde vraag geldt ook hier dat de Duitse Länder geen EU-lidstaten zijn. In de Bondsrepubliek is het niet ongewoon voor studenten om aan andere instellingen in andere Länder te studeren. Zij doen dit op eigen initiatief en krijgen hiervoor geen extra financiële bijdrage.

Wat tot slot uw vierde vraag betreft, kan ik het volgende antwoorden. Uit voornoemde rondvraag blijkt dat hogescholen succesvol deelnemen aan het Trialoog-programma van het Prins Filipsfonds, en dat ze studenten uitwisselen met de andere gemeenschappen. Op dit ogenblik zijn in de Vlaamse begroting geen extra financiële middelen ingeschreven om de samenwerking op het gebied van hoger onderwijs met de andere gemeenschappen te stimuleren.

Volledigheidshalve moet ik hier wel aan toevoegen dat op het reeds vaak aangehaalde overleg dat er tussen de Vlaamse en Franstalige Gemeenschap zal komen, heel wat punten geagendeerd staan. Het zal daarbij niet enkel gaan om zuiver communautaire aangelegenheden waaronder de pedagogische inspectie, maar ook over de uitbreiding van meer samenwerking tussen instellingen op zowel het niveau van het hoger onderwijs als het niveau van het basis- en secundair onderwijs. Op dit vlak bestaat trouwens reeds enige samenwerking, en het zou natuurlijk goed zijn indien die samenwerking zou worden opgedreven en door het beleid gestimuleerd.

Wat Erasmus betreft, zou ik u eigenlijk de raad moeten geven deze vraag in het Europees Parlement te laten voorleggen.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord dat uiteraard in menig opzicht in de lijn der verwachtingen ligt. Ik wilde u deze vraagstelling met een toekomstgerichte dimensie aanreiken.

Vandenbroeke

Uiteraard – en gelukkig maar – is er in menig opzicht samenwerking tussen de verschillende instellingen. Als dit zich slechts beperkt tot een aantal gastprofessoren die gaan en komen, is dit een pluspunt, maar haalt men niet de filosofie van Socrates/Erasmus. De filosofie zit immers dieper, namelijk de volwaardige onderdompeling in een cultuurbad met de eigenheid van de taal erbij.

Misschien is het mogelijk, gegeven mijn bescheiden positie als parlements lid en uw verheven positie als minister, dat u mijn vraagstelling zelf meeneemt naar de EU-commissies en naar de Länder en ze desgewenst in andere landen aanprijst. Als u mijn aspiratie op internationaal niveau wil meenemen, prijs ik mij heel gelukkig.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Vandenbroeke, ik zal u bij deze gelukkig maken en ga dat inderdaad doen. Wat de samenwerking met de gemeenschappen betreft ben ik het met u eens dat die veel verder moet gaan dan nu het geval is. We zullen dit ook ondersteunen.

De voorzitter : De bijkomende informatie die de minister ons verstrekt zal afzonderlijk aan de leden worden overgemaakt.

Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 15.26 uur.*
